

Information till dig som är god man för ensamkommande barn

2022-08-15

Inledning

Detta är en gemensam information till gode män i Umeåregionen. Det kan förekomma variationer i kommunerna.

Ankomst efter anvisning

1. Barnets boende eller socialsekreterare meddelar överförmyndarenheten om anvisningen.
2. Boendet meddelar skolan och aviserar att en ny elev är på väg.
3. Överförmyndarenheten ringer boendet och meddelar vem som är föreslagen som god man.
4. Den föreslagne gode mannen kontaktar boendet och bokar mötestid. Mötet ska normalt ske inom **24 timmar** från det att barnet har anlänt till boendet.
5. En föreslagen god man är inte förordnad och kan inte företräda barnet förrän överförmyndarenheten har fattat ett beslut om förordnande. Beslutet kan ej fattas innan åtagande- och samtyckesblanketten har inkommit till överförmyndarenheten.
6. Boendet bokar tolk till gode mannens första möte med barnet.

Kontaktmöte

Den föreslagne gode mannen, barnet och kontaktpersonen presenterar sig för varandra. God man och kontaktperson informerar kortfattat om sina roller. Åtagande- och samtyckesblanketten fylls i och skrivs under av barnet och gode mannen. Gode mannen skannar in/fotar av och mejlar blanketten till överförmyndarenheten, overformyndarenheten@umea.se. Originallet skickas per post till överförmyndarenheten.

Boendepersonalens ansvar

Den dagliga omsorgen/omvårdnaden av barnet: t.ex. se till att barnet går till skolan, bevaka att hälso-, sjuk- och tandvård finns tillgänglig, möjliggöra en aktiv fritid. Det ligger på barnets boende – och i sista hand socialnämnden – att ordna barnets transport till olika möten (se von Schéele och Strandberg, 2017, Ensamkommande barns rätt, s. 61).

I samband med asylutredning och medicinsk åldersbedömning ligger det däremot på god man att ta kontakt med Migrationsverkets mottagningsenhet för att ordna en bokning av barnets resa om resan ska ske med kollektivtrafik.

Boendet ska informera barnet om dennes rättigheter. Förbereda barnet för ett självständigt liv i Sverige. Regelbunden kontakt med god man. Delge viktig information till god man. Diskutera rutiner inom och utanför hemmet, besök o.s.v.

God mans uppdrag

En juridisk ställföreträdare i föräldrarnas ställe – inte en mamma eller pappa. Inträder i vårdnadshavarens och förmyndarens ställe.

Den gode mannen har rätt och skyldighet att bestämma i alla frågor som rör barnets angelägenheter, personliga som ekonomiska och rättsliga.

Gode mannen ska:

- Ha regelbunden kontakt med i första hand barnet och barnets boende, men även skolan, socialtjänsten, det offentliga biträdet, Migrationsverket m.fl.
- Hålla sig informerad om barnets situation och vid behov vidta de åtgärder som bedöms nödvändiga
- Bekräfta barnets ansökan om uppehållstillstånd
- Hålla sig underrättad om asylärendet
- Biträda vid utredning hos Migrationsverket
- Närvara vid möten med myndigheter
- Lämna samtycke till medicinsk åldersbedömning och närvara vid åldersbedömningen
- Om resan till asylutredning eller medicinsk åldersbedömning ska ske med kollektivtrafik tar god man i god tid kontakt med Migrationsverkets mottagningsenhet som bokar resan för barnet. Informera boendet om bokade restider.
- Fatta beslut om boende och skolgång
- Bevaka att barnet får vård, skola och omsorg
- Ansöka om bidrag, pass, stödåtgärder etc.
- Ansvara för barnets pengar
- Ansvara för att de bidrag barnet får från staten eller kommunen går till det som de är avsedda för

I god mans uppdrag ingår inte:

- Att sköta daglig omvårdnad och tillsyn.
- Att försörja barnet. Gode mannen har inte något skadeståndsansvar om barnet förstör eller skadar inredning, lånade datorer eller dylikt. Fakturor som avser kostnader för sådant som barnet förstört eller skadat får därför inte adresseras till god man, utan ska ställas till barnet. (Sveriges kommuner och landsting, cirkulär 13:51 "Barns skulder" och Se von Schéele och Strandberg, 2017, Ensamkommande barns rätt, s. 33)
- Att företräda barnet vid den rättsliga prövningen av asylfrågan, offentligt biträde är den som företräder barnet i asylärendet.
- Att agera som en mamma eller pappa.
- Att transportera barnet. Överförmyndarenheten ersätter inte restid eller milersättning för sträckor som uppstått på grund av att gode mannen hämtat eller lämnat barnet på exempelvis boendet eller skolan i samband exempelvis inbokade möten.
- Att göra inköp med barnet.

Uppdraget som god man är till stor del ideellt och kan inte jämföras med en anställning. Att agera utanför sitt uppdrag är inte till godo för någon och dessutom inte arvodesgrundande. Det är viktigt att den gode mannen har kunskap om sin roll och sitt uppdrag. God mans agerande ska vara professionellt. (Se Socialstyrelsen 2013-5-2, Socialtjänstens arbete med ensamkommande barn och ungdomar – en vägledning).

Post

Post adresserad till vårdnadshavare för barnet öppnas av god man.

Post adresserad till barnet ges till barnet. Det är viktigt att personal är med och öppnar posten tillsammans med barnet för eventuell hjälp med översättning. Barnet ska ge muntligt samtycke till att boendepersonalen får läsa brevet. Boendet ska kontakta god man om brevet innehåller information som god man måste känna till.

Skriv in eventuella tider från kallelser i personalens/boendets kalender.

Ersättning för matkostnader

Boendet är alltid ansvarigt för barnets matkostnader även vid resa till Migrationsverket i Boden eller medicinsk åldersbedömning.

Om barnet avviker

Boendet informerar god man/god man informerar boendet.

- God man meddelar socialtjänsten och gör polisanmälan.
- God man meddelar överförmyndarenheten. Överförmyndaren i Stockholm som har tillsynen över godmanskapet för avvikna barn. Det är därför överförmyndaren i Stockholm som avgör vad som ska hända i ärendet och avslutar godmanskapet. Överförmyndarenheten väntar dock några veckor innan akten skickas till Stockholm.
- God man meddelar Migrationsverket.
- Tillhörigheter som lämnats kvar ska **inte** tas om hand av god man.
- Godmanskapet ska upphöra om barnet varaktigt lämnat landet. I det fall barnet avvikit från sitt boende kan det inte utan vidare antas att barnet lämnat landet. Godmanskapet ska därför kvarstå under en period. Om barnet har hållit sig gömd i flera månader utan någon kontakt med den gode mannen eller någon myndighet som Migrationsverket eller Polisen finns det möjlighet att kunna entlediga gode mannen.
- Den tidigare gode mannen eller någon annan person ska omedelbart förordnas till god man om barnet åter ger sig till känna.
- Om gode mannen har fortsatt kontakt med barnet, trots att det håller sig gömt, ska godmanskapet kvarstå.

Godmanskapet upphör

Godmanskapet upphör efter beslut från överförmyndaren om:

- barnets förälder eller någon annan vuxen person som trätt i föräldrarnas ställe kommer till Sverige och är i stånd att utöva vårdnaden och förmynderskapet
- en särskilt förordnad vårdnadshavare har utsetts för barnet
- barnet skrivs upp i ålder av Migrationsverket
- barnet varaktigt lämnar landet eller avviker (se informationen ovan)

Godmanskapet upphör utan särskilt beslut när barnet fyller 18 år.

Om gode mannen missköter sitt uppdrag

Om boendet anser att gode mannen gjort sig skyldig till missbruk eller försummelse i sitt uppdrag ska i första hand ett samtal hållas med den berörde gode mannen. Om boendet fortfarande, efter samtalet, finner att problemen kvarstår ska en skriftlig anmälan göras till överförmyndaren.

Om överförmyndaren kommer fram till att god man har gjort sig skyldig till missbruk eller försummelse i sitt uppdrag eller om god man kommit på ekonomiskt obestånd och på grund av detta är olämplig för uppdraget ska överförmyndaren besluta att god man entledigas. Gode mannen ska naturligtvis ges tillfälle att yttra sig innan beslut om entledigande fattas. Då barnet inte får vara utan god man utses en ny god man för barnet.

Beslut i asylärendet

Migrationsverket informerar om beslutet vid ett möte

- Barnet får en kallelse till Migrationsverkets mottagningsenhet och får ta del av beslut om uppehållstillstånd samt på vilka grunder beslutet fattats.
- God man ska närvara tillsammans med barnet när Migrationsverket delger beslut om uppehållstillstånd.
- Det är viktigt att barnet delges såväl positiva som negativa beslut direkt av Migrationsverket. Lämna inget förhandsbesked till barnet.
- *OBS! God man ska bevara beslutet om uppehållstillstånd väl och se till att beslutet följer barnet till exempel vid byte av god man.*

God man får ofta del av beslutet i asylärendet innan mötet vid Migrationsverket.

- God man ska meddela beslutet till föreståndaren eller biträdande föreståndare vid barnets boende.

God man och föreståndare bör komma överens om Migrationsverket ska informeras/förvarnas om barnets mående. *OBS! Personalen ska inte ta del av denna förhandsinformation.*

Inför en delgivning av beslut ska dialog föras med föreståndare/socialsekreterare om transporten till Migrationsverket samt om boendepersonal/socialsekreterare ska finnas i närheten när beslutet har delgivits ungdomen. Det ingår inte i gode mannens uppdrag att se till att barnet tar sig till mötet.

Detta händer vid beslut om uppehållstillstånd (permanent uppehållstillstånd eller tillfälligt uppehållstillstånd)

En månad efter beviljat uppehållstillstånd blir barnet utskrivet från Migrationsverket. Asylärendet avslutas och kommunen tar helt och hållet över ansvaret för barnet.

- Dagersättningen upphör och ICA-kortet slutar fungera. Pengarna ska tas ut innan barnet blir utskrivet från Migrationsverket.
- God man lämnar tillbaka LMA-kort till Migrationsverket.
- God man ska folkbokföra barnet hos Skatteverket genom personligt besök med barnet. UT-kortet och registerutdrag för god man ska tas med. Personnumret kommer med post efter 1-4 veckor. God man ska meddela personnumret till överförmyndarenheten.
- Ansökan om legitimation görs hos Skatteverket (alternativt hos en bank som utfärdar ID-kort) efter att barnet har erhållit sina fyra sista siffror. Gode mannen måste ha med sig ett registerutdrag med barnets fullständiga personnummer. Ett nytt registerutdrag måste därför begäras från överförmyndarenheten. Barnet betalar eventuell kostnad för legitimation själv.
- Registrering hos Försäkringskassan. Blanketten skickas ut automatiskt men ska fyllas i och skickas till Försäkringskassans inläsningscentral. Blanketten kan även laddas ned, www.forsakringskassan.se – Blanketter och intyg – Övrigt – Register och registrering - blankett 5456.
- God man ska öppna ett bankkonto och ett sparkonto till barnet, barnet ska vara kontoinnehavare för båda kontona. I och med att god man ansvarar för att barnet har ett sparande är det önskvärt att bara gode mannen har tillgång till att röra pengarna på sparkontot.
- God man ska ansöka om extra tillägg till CSN-bidraget om barnet går på gymnasiet (*Blankett 1601M*). God man kan bli återbetalningsskyldig till CSN om barnet har ogiltig frånvaro och bidraget fortsätter att betalas ut. Kontakta därför skolan om barnet har ogiltig frånvaro.

Barn som *har fått uppehållstillstånd och* är inskrivna i grundskola kan inte få barnbidrag innan en särskilt förordnad vårdnadshavare har utsetts för barnet av tingsrätten. God man tar *i sådana fall* kontakt med ansvarig socialsekreterare för att få information om möjligheten till ekonomiskt stöd från socialtjänsten fram tills barnet kan få barnbidrag eller blir berättigad till CSN-bidrag.

Socialsekreteraren gör en ny utredning tillsammans med barnet och god man.

När barnet har fått uppehållstillstånd ska uppdraget som god man avslutas och en särskilt förordnad vårdnadshavare (sfv) ska utses för barnet i stället. Ansvarig socialsekreterare gör en utredning om sfv, som senare lämnas till tingsrätten för beslut. God man kvarstår tills tingsrätten har fattat beslut.

Detta händer vid beslut om avslag på asylansökan

- Gode mannen och barnet ska tillsammans diskutera om beslutet ska överklagas. Gode mannen överklagar beslutet genom att ge barnets offentliga ombud en fullmakt att överklaga. Överklagandet skickas till Migrationsverket, men ställs till aktuell förvaltningsrätt (Migrationsdomstol), inom tre veckor räknat från när barnet fick del av beslutet.

Om barnet får avslag på ansökan ska Migrationsverket kalla god man och barnet till ett uppföljningssamtal ca 30-60 dagar efter delgivning. Samtalet syftar till att gå igenom barnets situation och tankar på framtiden. Barnet kan i detta samtal nöjdförklara sig vilket innebär att barnet accepterar beslutet och inte överklagar. En nöjdförklaring kan inte tas tillbaka.

Efter dom från Migrationsdomstolen kallas barnet och god man till ett nytt uppföljningssamtal. Detta ska ske så skyndsamt som möjligt efter att domen delgivits barnet.

God man ska meddela beslut från Migrationsverket/Migrationsdomstolen till överförmyndarenheten.

Avvisning

- Barnet har fått ta del av beslutet och haft uppföljningssamtal hos Migrationsverket.
- Kontaktperson, socialsekreterare och god man har ansvar för den fortsatta planeringen.
- God man ser till att ett nätverksmöte hålls där kontaktperson, socialsekreterare, god man och barnet deltar.

Nätverket går igenom vad som hänt och vad som har beslutats. Den unge får veta "riktningen". Diskussion om prövningstillstånd ska sökas hos Migrationsöverdomstol. Hemresan börjar planeras. Hur mår barnet? Tankar?

För att en dom ska prövas i Migrationsöverdomstolen måste barnet få prövningstillstånd. Om barnet inte får prövningstillstånd gäller Migrationsdomstolens dom.

- God man ser till att en behandlingskonferens hålls där kontaktperson, god man och socialsekreterare deltar. Här görs en strukturerad rollfördelning utan den unge. Här bestäms vem som ska ansvara för vad och vilka insatser/stöd som behövs i omorienteringsfasen.

Åsa Pålsson Stråe
Överförmyndarenheten i Umeåregionen

Anette Forsberg
Verksamhetschef
Ensamkommande barn
Umeå kommun